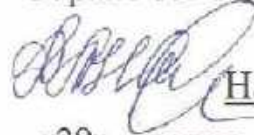

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
Кафедра Права (№ 702)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

Наталія ФЕДОСЕНКО

«29» серпня 2024 р.

СИЛАБУС
ОБОВ'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТРУДОВЕ ПРАВО

Галузь знань: **08 ПРАВО**

Спеціальність: **081 ПРАВО**

Освітньо-професійна програма: **ПРАВО**

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Форма навчання: денна та заочна

Силабус введено в дію з 01.09.2024 року

Розробник:

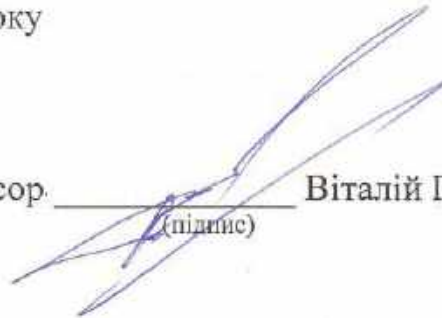
Доцент кафедри права, кандидат юридичних наук,
доцент, почесний професор «ХАІ» Світлана ГУЦУ

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри права
гуманітарно-правового факультету:

Протокол № 1 від 29. 08.2024 року

Завідувач кафедри права,
доктор юридичних наук, професор

(підпис)

Віталій ПАВЛИКІВСЬКИЙ

1. Загальна інформація про викладача

Гуцу Світлана Федорівна
кандидат юридичних наук, доцент.

E-mail: s.gutsu@khai.edu

Сферу наукових інтересів становлять проблеми трансформація трудових відносин у цифровому середовищі; питання інформаційної безпеки громадян і держави; правове регулювання мережі Інтернет; договірні й трудові відносини в IT-сфері.

Викладає дисципліни: «Трудове право», «Право соціального забезпечення», «Інформаційне право», «Міжнародне інформаційне право», «ІТ-право».

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна 4

Обсяг дисципліни: 5,5 кредити ЄКТС/165 годин, у тому числі:
аудиторних – 80 год., самостійної роботи здобувачів – 85 год.

Форма здобуття освіти – *денна, заочна*

Дисципліна *обов'язкова*

Види навчальної діяльності – *лекції, семінарські та практичні заняття*

Види контролю – *модульний контроль, іспит*

Мова викладання – *українська*

Пререквізити – Теорія держави і права, Конституційне право України, Цивільне право, Основи права Європейського союзу та Ради Європи.

Кореквізити – Право соціального забезпечення, Міжнародний захист прав людини.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: Підготовка професіоналів, які мають високу правову свідомість та правову культуру, володіють необхідними професійними знаннями та практичними навичками в галузі трудового права України; приймати обґрунтовані та основані на діючому законодавстві рішення в рамках своєї майбутньої компетенції.

Завдання: дати студентам ґрунтовні знання з трудового права України з урахуванням особливостей правового регулювання трудових правовідносин у сучасних умовах; сформувані у студентів уміння на практиці застосовувати здобуті знання з трудового права; сформувані навички самостійної роботи, що уможливить безперервно поглиблювати, поповнювати й оновлювати знання в галузі трудового законодавства; сприяти формуванню правничого світогляду, правосвідомості, правової культури та правничого мислення.

Перелік компетентностей

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

Фахові компетентності (ФК)

СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

СК14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

СК15. Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування та інших юридичних документів.

СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

СК18. Знання і розуміння соціальної природи інформаційних відносин, а також знання і розуміння особливостей їх правового регулювання.

Програмні результати навчання:

РН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

РН 15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

РН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

РН 21. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.

РН 22. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль I.

Загальна частина Трудового права

Тема 1. Поняття, предмет, метод і система трудового права

Лекція 2 год, семінарське заняття 1 год., самостійна робота 4 год

Правове значення праці в сучасних ринкових умовах розвитку суспільства. Поняття трудового права як галузі трудового права. Трудове право як складова системи права. Сучасні відносини, що є предметом регулювання трудового права України. Метод правового регулювання трудових відносин. Функції трудового права. Відмежування трудового права від суміжних галузей права: цивільного, цивільно-процесуального, адміністративного, соціального забезпечення та норм виправно-трудоного законодавства. Система трудового права, її значення в регулюванні трудових відносин як самостійної галузі права. Система науки трудового права. Основні тенденції розвитку та реформування трудового права у сучасній Україні.

Тема 2. Джерела трудового права

Лекція 1 год, семінарське заняття 1 год., самостійна робота 4 год

Поняття джерел трудового права, форми їх вираження. Класифікація джерел трудового права. Дія нормативних правових актів про працю у часі, просторі та за категоріями працівників. Єдність і диференціація правового регулювання трудових відносин. Фактори диференціації. Загальне і спеціальне законодавство про працю. Система джерел трудового права. Конституція України як основне джерело трудового права. Джерела міжнародного правового регулювання праці. Кодекс законів про працю України. Система законів, що регулюють соціально-трудоі відносини. Підзаконні акти, що регулюють трудові відносини. Постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України в галузі праці. Нормативні акти Міністерства праці та соціальної політики України, компетенція інших міністерств і відомств щодо прийняття нормативних актів. Акти соціального партнерства. Загальне і спеціальне законодавство. Угоди, колективні договори. Інші локальні нормативно-правові акти. Значення рішень Конституційного Суду України та керівних роз'яснень Пленуму Верховного Суду України для однакового застосування законодавства про працю. Реформа трудового законодавства. Проект трудового кодексу України.

Тема 3. Принципи трудового права України

Лекція 1 год, семінарське заняття 1 год., самостійна робота 4 год

Поняття і значення принципів трудового права України, їх економічна і соціальна основа. Імплементация принципів міжнародного трудового права у трудове право України. Формування і система основних принципів трудового права. Загальна характеристика основних (галузевих) принципів трудового права. Принципи, що визначають політику в галузі правового регулювання ринку праці та зайнятості. Принципи, що визначають застосування умов праці. Принципи, що визначають охорону трудових прав працівників. Співвідношення принципів трудового права із суб'єктивними правами і обов'язками.

Тема 4. Трудові правовідносини та їх суб'єкти

Лекція 2 год, семінарське заняття 2 год., самостійна робота 4 год

Поняття індивідуальних трудових правовідносин. Суб'єкти трудових правовідносин. Трудова правоздатність суб'єктів, наявність правової норми, здійснення юридичного факту, з яким закон пов'язує виникнення, зміну чи припинення трудових відносин. Підстави виникнення трудових правовідносин; трудовий договір, контракт, вибори на посаду, направлення молодих спеціалістів і працівників після закінчення ними відповідних закладів. Зміст трудових правовідносин. Класифікація трудових правовідносин: а) індивідуальні трудові правовідносини; б) колективні трудові правовідносини. Суб'єкти трудових правовідносин. Поняття та види суб'єктів трудового права. Правовий статус суб'єкта трудового права. Суб'єктивні права й обов'язки, гарантії реалізації трудових прав і обов'язків, відповідальність суб'єктів трудового права. Громадяни (працівники) як суб'єкти трудового права. Правовий статус іноземців і осіб без громадянства як суб'єктів трудового права. Роботодавці (юридичні та фізичні особи) як суб'єкти трудового права. Власник підприємства, установи, організації України. Поняття роботодавця. Підприємство, установа, організація як суб'єкт трудового права. Зміст трудової правосуб'єктності державного підприємства. Спільні, кооперативні, орендні, акціонерні підприємства, організації, підприємства з іноземними інвестиціями як суб'єкти трудового права. Повноваження трудового колективу та їх класифікація. Організаційно-правові форми (механізми) реалізації повноважень і самоврядування трудового колективу. Правовий статус і повноваження колективу бригади у сфері праці. Органи трудового колективу (загальні збори, рада трудового колективу) та їх компетенція. Принципи діяльності трудового колективу. Професійні спілки та інші уповноважені на представництво трудовим колективом органи як суб'єкти трудового права. Правові основи діяльності професійних спілок. Законодавство про права та гарантії діяльності професійних спілок. Поняття профспілок, їх завдання та функції.

Тема 5. Колективні договори та угоди

Лекція 2 год, семінарське заняття 2 год., самостійна робота 4 год

Поняття колективного договору. Сторони колективного договору. Порядок укладення колективного договору. Строк і порядок ведення переговорів, вирішення розбіжностей, що виникають під час їх ведення. Порядок розробки, укладення та внесення змін і доповнень до колективного договору. Строк чинності колективного договору. Зміст колективного договору. Види умов колективного договору: нормативні, зобов'язальні та ін. Структура колективного договору.

Правове значення додатків до колективного договору. Реалізація колективного договору та контроль за виконанням його умов. Внесення змін і доповнень до колективного договору.

Поняття, види та сторони соціально-партнерських угод. Порядок ведення переговорів щодо укладення та змін угод. Строки чинності угод. Структура і зміст угод. Контроль за виконанням угод.

Співвідношення трудового законодавства з положеннями колективного договору та угод. Вирішення спорів між сторонами колективного договору, угоди. Відповідальність за порушення законодавства про колективні договори та угоди.

Тема 6. Забезпечення зайнятості та працевлаштування громадян

Лекція 2 год, семінарське заняття 1 год., самостійна робота 4 год

Законодавство про зайнятість населення. Поняття зайнятості. Форми зайнятості. Основні принципи державної політики у сфері зайнятості та працевлаштування. Державні гарантії права на вибір виду зайнятості в Україні.

Державна служба зайнятості, її структура, функції та права. Державний фонд сприяння зайнятості. Поняття працевлаштування. Правові форми працевлаштування. Поняття підходящої роботи. Особливості працевлаштування деяких категорій громадян: неповнолітніх, молоді, яка закінчила середню загальноосвітню школу, демобілізованих із Збройних сил України, інвалідів та ін. Професійна підготовка і перепідготовка незайнятих громадян.

Правові відносини органів працевлаштування з підприємствами, установами, організаціями. Права й обов'язки підприємств, установ, організацій у реалізації державної політики зайнятості населення. Правові відносини органів працевлаштування з громадянами. Права й обов'язки громадян, які звернулися з питаннями працевлаштування. Організований набір працівників, переселення та інші форми сприяння у влаштуванні на роботу. Розподіл на роботу молодих працівників і спеціалістів після закінчення ними відповідних навчальних закладів. Організація оплачуваних громадських робіт.

Безробітні та їх правовий статус. Визначення безробітного. Порядок реєстрації громадян як безробітних. Види компенсації безробітним. Припинення виплати допомоги по безробіттю. Матеріальна допомога членам сім'ї безробітного.

Змістовий модуль II. Особлива частина Трудового права України

Тема 7. Трудовий договір. Контракт

Лекція 2 год, семінарське заняття 2 год., самостійна робота 4 год

Поняття та значення трудового договору. Сторони трудового договору. Зміст трудового договору. Умови трудового договору (контракту) та їх правове значення. Умови, які передбачені у законодавстві. Умови, що встановлюються за угодою сторін при укладенні трудового договору. Необхідні та додаткові (факультативні) умови. Поняття трудової функції та місця роботи. Відмінність трудового договору від контракту та суміжних цивільно-правових договорів, що пов'язані з працею.

Порядок укладення трудового договору (контракту). Юридичні гарантії при укладенні трудового договору (контракту). Форма трудового договору. Документи, що подаються при укладенні трудового договору (контракту). Реєстрація трудового договору між працівником і фізичною особою. Випробування при прийнятті на роботу. Обмеження щодо спільної роботи родичів на підприємстві, в установі, організації. Оформлення прийняття на роботу. Трудова книжка. Гарантії при прийнятті на роботу неповнолітніх, вагітних жінок і жінок, які мають дітей до 14 років та дітей-інвалідів, інших категорій громадян. Судовий захист від необґрунтованої відмови у прийнятті на роботу.

Види трудових договорів: за строком дії, змістом, порядком укладення. Особливості окремих видів трудових договорів. Строкові трудові договори. Види строкових трудових договорів. Контракт як різновид трудового договору. Зміст контракту. Трудові договори при суміщенні професій і посад. Трудовий договір про роботу за сумісництвом. Трудові договори, що укладаються при організованому наборі працівників. Трудові договори з іноземцями. Трудові договори, що укладаються з працівниками за конкурсом. Трудовий договір з надомниками. Інші види трудових договорів.

Правові питання підготовки кадрів на виробництві. Підвищення кваліфікації кадрів. Перепідготовка кадрів і навчання другої професії.

Обов'язок власника (роботодавця) проінструктувати працівника і визначити йому робоче місце. Обов'язок працівника особисто виконувати доручену йому роботу. Заборона вимагати виконання роботи, не обумовленої трудовим договором.

Поняття переведення на іншу роботу та його відмінність від переміщення. Види переведень на іншу роботу. Переведення на іншу постійну роботу. Зміна істотних умов праці. Тимчасове переведення на іншу роботу, його види: в разі виробничої потреби, для заміни відсутнього працівника, в разі простою. Інші види переведень. Заборона переведення на некваліфіковані роботи. Зміна істотних умов праці. Підстави і порядок зміни істотних умов праці.

Підстави припинення трудового договору. Класифікація підстав припинення трудового договору. Додаткові підстави припинення трудового

договору. Порядок оформлення звільнення і проведення розрахунку. Правові наслідки звільнення з роботи.

Тема 8. Робочий час

Лекція 2 год, семінарське заняття 1 год., самостійна робота 4 год

Поняття робочого часу та його правове регулювання. Гарантії щодо робочого часу. Види робочого часу. Нормальна тривалість робочого часу. Скорочена тривалість робочого часу. Неповний робочий час. Поняття режиму робочого часу, порядок його встановлення.

Спеціальний режим правового регулювання робочого часу. Тривалість роботи напередодні святкових, неробочих і вихідних днів та вночі. Неповний робочий час. Ненормований робочий день. Порядок обліку робочого часу. Поняття “облік робочого часу”.

Особливості регулювання робочого часу в окремих галузях економіки господарського комплексу країни. Гнучкий графік роботи. Поділ робочого дня на частини. Підсумковий облік робочого часу. Поняття і порядок застосування надурочних робіт. Виняткові випадки застосування надурочних робіт. Заборона залучення до надурочних робіт окремих категорій працівників. Граничні норми застосування надурочних робіт. Компенсація за надурочні роботи. Розмежування надурочних робіт і ненормованого робочого дня.

Тема 9. Час відпочинку. Відпустки та їх види

Лекція 3 год, семінарське заняття 1 год., самостійна робота 4 год

Поняття відпочинку та його види. Перерви упродовж робочого дня (зміни) для відпочинку та харчування. Додаткові перерви для годування дитини. Щоденні перерви в роботі (міжзмінні перерви). Щотижневий відпочинок (вихідні дні). Особливості встановлення вихідних днів на безперервно діючих підприємствах і в організаціях, а також у тих, що займаються обслуговуванням населення.

Заборона робити у вихідні дні. Винятковий порядок застосування такої роботи. Святкові та неробочі дні.

Щорічна основна відпустка. Види щорічної відпустки. Тривалість щорічної основної відпустки. Тривалість основної щорічної відпустки для окремих категорій працівників, що встановлено іншими актами законодавства.

Щорічна додаткова відпустка та її види. Відпустка за умови праці та особливий характер праці. Стаж роботи, що дає право на щорічну основну відпустку. Порядок надання відпусток. Черговість надання відпусток. Випадки перенесення щорічної відпустки на вимогу працівника.

Тема 10. Правове регулювання оплати праці

Лекція 2 год, семінарське заняття 1 год., самостійна робота 4 год

Поняття заробітної плати. Методи її правового регулювання. Нормування праці: норми виробітку, норми часу, норми обслуговування. Порядок запровадження, змін і перегляду норм праці. Умови праці, які мають

враховуватися при розробленні норм праці. Строк дії норм праці. Збереження попередніх розцінок при впровадженні винаходу або раціоналізаторських пропозицій.

Закон України “Про оплату праці” від 24 березня 1995 р. та інші законодавчі акти про оплату праці. Поняття і структура заробітної плати. Тарифна система оплати праці та її елементи: тарифні сітки, тарифні ставки, схеми посадових окладів і тарифно-кваліфікаційні характеристики (довідники).

Поняття системи оплати праці та її види. Відрядна система оплати праці: пряма відрядна, відрядно-преміальна, відрядно-прогресивна, акордна оплата. Погодинна система оплати праці. Бригадна форма організації і стимулювання праці. Державне регулювання оплати праці. Мінімальна заробітна плата та інші обов’язкові норми і гарантії в оплаті праці. Договірне регулювання оплати праці. Організація оплати праці на підприємствах, в установах, організаціях. Оплата праці робітників. Оплата праці службовців. Оплата праці працівників, які виконують роботи (надають послуги), не властиві основній діяльності галузі (підгалузі). Оплата праці працівників загальних (наскрізних) професій і посад: при виконанні робіт різної кваліфікації, при суміщенні професій (посад), при виконанні обов’язків тимчасово відсутнього працівника, при сумісництві, оплата праці за надурочну роботу, за роботу у святкові і неробочі дні. Оплата праці за незакінченим відрядним нарядом. Оплата праці при невиконанні норм виробітку. Порядок оплати праці при виготовленні продукції, що виявилася браком. Порядок оплати часу простою, а також при освоєнні нового виробництва (продукції). Оплата праці при переведенні на іншу постійну нижчеоплачувану роботу і переміщенні.

Форми заробітної плати та матеріального стимулювання праці: премії та винагороди (девіденди) за підсумками роботи за місяць та за рік. Надбавки і добавки до заробітної плати за високу кваліфікацію та майстерність. Порядок виплати заробітної плати. Повідомлення працівника про розмір оплати праці. Строки, періодичність і місце виплат заробітної плати. Порядок обчислення середньої заробітної плати. Обмеження відрахувань із заробітної плати. Обмеження розміру відрахувань із заробітної плати.

Тема 11. Гарантії та компенсації

Лекція 2 год, семінарське заняття 1 год., самостійна робота 4 год

Поняття гарантованих виплат. Гарантійні виплати при переїзді на роботу в іншу місцевість, при службових відрядженнях, при направленні на підвищення кваліфікації, при направленні на обстеження до медичного закладу, для винахідників і реалізаторів. Гарантійні доплати. Поняття компенсаційних виплат. Компенсаційні виплати при переїзді на роботу в іншу місцевість, при службових відрядженнях, за використання працівниками свого інструменту, спеціального одягу, взуття, автомобіля тощо для потреб підприємства, установи, організації. Гарантії для працівників, обраних на виборні посади. Гарантії працівникам на час виконання державних і громадських обов’язків.

Тема 12. Трудова дисципліна. Дисциплінарна відповідальність

Лекція 2 год, семінарське заняття 2 год., самостійна робота 4 год

Правове регулювання трудової дисципліни. Поняття трудової дисципліни. Правові методи забезпечення трудової дисципліни: створення необхідних організаційних та економічних умов для нормальної високопродуктивної роботи; метод переконання (виховання); метод заохочення; метод примусу; метод свідомого ставлення до праці. Правове регулювання внутрішнього трудового розпорядку. Поняття внутрішнього трудового розпорядку. Статuti і положення про дисципліну. Основні трудові обов'язки сторін трудового договору. Поняття заохочення за успіхи в роботі. Підстави заохочення. Види заохочень: за способом впливу на працівників, за оформленням і закріпленням у правових актах, за сферою дії, за органами застосування заохочень. Порядок застосування заохочень за успіхи в роботі. Переваги і пільги для працівників, які успішно і сумлінно виконують трудові обов'язки.

Поняття та види дисциплінарної відповідальності працівників. Підстави дисциплінарної відповідальності. Елементи дисциплінарного проступку. Суб'єкт дисциплінарного проступку. Основні ознаки дисциплінарної відповідальності працівників. Правові гарантії притягнення працівника до дисциплінарної відповідальності. Стадії накладення дисциплінарного стягнення. Дисциплінарні стягнення та їх види. Види дисциплінарних стягнень, що застосовуються до окремих категорій працівників. Порядок застосування дисциплінарних стягнень. Органи, правомочні застосовувати дисциплінарні стягнення. Строк для застосування дисциплінарного стягнення. Дисциплінарні звільнення. Оскарження та зняття дисциплінарного стягнення.

Тема 13. Матеріальна відповідальність сторін трудових відносин за заподіяну шкоду.

Лекція 2 год, семінарське заняття 2 год., самостійна робота 4 год

Поняття матеріальної відповідальності сторін трудового договору за заподіяну шкоду. Поняття та особливості матеріальної відповідальності працівників за шкоду, заподіяну роботодавцю. Мета і значення матеріальної відповідальності сторін трудового договору.

Відмінність матеріальної відповідальності працівників від майнової відповідальності, передбаченої нормами цивільного права: за суб'єктом заподіяння шкоди, підставами та умовами матеріальної відповідальності, межею матеріальної відповідальності, розміром.

Порядок покриття шкоди. Загальні підстави й умови матеріальної відповідальності працівників. Умови матеріальної відповідальності працівників. Види матеріальної відповідальності за шкоду, заподіяну підприємству, установі, організації. Обмежена матеріальна відповідальність працівників та її розмір. Випадки обмеженої матеріальної відповідальності працівників. Повна матеріальна відповідальність працівників. Випадки повної матеріальної відповідальності. Матеріальна відповідальність у випадках, коли фактичний розмір шкоди перевищує її номінальний розмір. Колективна

(бригадна) матеріальна відповідальність працівників та підстави її запровадження. Порядок впровадження колективної (бригадної) матеріальної відповідальності працівників. Письмові договори про повну матеріальну відповідальність працівників. Визначення розміру шкоди. Порядок покриття шкоди, заподіяної працівником: добровільно, за розпорядженням роботодавця, у судовому порядку. Строк звернення до суду з питань стягнення з працівника заподіяної ним матеріальної шкоди. День виявлення шкоди.

Матеріальна відповідальність роботодавця за шкоду, заподіяну працівникові. Умови настання такої відповідальності. Випадки матеріальної відповідальності. Порушення роботодавцем прав працівника на працю, на здоров'і і безпечні умови праці та інших прав працівників. Відшкодування моральної (немайнової) шкоди працівнику.

Тема 14. Правове забезпечення охорони праці

Лекція 2 год, семінарське заняття 1 год., самостійна робота 5 год

Охорона праці та її значення. Законодавство України про охорону праці та сфера його дії. Державна політика у сфері охорони праці. Право працівника на охорону праці. Гарантії прав на охорону праці при укладенні трудового договору та під час роботи. Забезпечення працівників спецодягом, іншими засобами індивідуального захисту, миючими та знешкоджувальними засобами. Спеціальні правила охорони праці на важких, шкідливих і небезпечних роботах. Право працівників на пільги і компенсації за важкі та небезпечні умови праці.

Тема 15. Правове регулювання праці жінок, молоді та осіб зі зниженою працездатністю

Лекція 1 год, семінарське заняття 1 год., самостійна робота 5 год

Особливості правового регулювання праці жінок. Заборона застосування праці жінок на важких роботах і на роботах із шкідливими або небезпечними умовами праці. Заборона застосування праці вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до 3 років, до нічних, надурочних робіт, робіт у вихідні дні і направлення їх у відрядження. Обмеження залучення жінок, які мають дітей від 3 до 14 років або дитину-інваліда, до надурочних робіт і направлення їх у відрядження.

Гарантії при прийнятті на роботу і звільненні вагітних жінок і жінок, які мають дітей. Гарантії особам, які виховують малолітніх дітей без матері. Соціально-побутове обслуговування жінок.

Поняття молоді. Законодавство, що регулює працю неповнолітніх та молоді. Права молоді, права неповнолітніх у трудових правовідносинах. Заборона залучення неповнолітніх до праці на важких роботах, із шкідливими і небезпечними умовами праці та на підземних роботах, нічних, надурочних роботах і роботах у вихідні дні, а також до підймання і переміщення речей, маса яких перевищує встановлені для них граничні норми, відповідно до переліку важких робіт і робіт зі шкідливими і небезпечними умовами праці і

переліку зазначених видів робіт і норм, затверджених Міністерством охорони здоров'я України.

Вік прийняття на роботу неповнолітніх: медичний огляд неповнолітніх та молоді у віці до 21 року. Тривалість робочого часу неповнолітніх. Броня прийняття молоді на роботу, професійне навчання на виробництві. Забезпечення молоді роботою. Особливості звільнення неповнолітніх та молоді.

Порядок працевлаштування інвалідів. Інші гарантії у сфері охорони праці інвалідів.

Організація праці на виробництві для осіб зі зниженою працездатністю (інвалідів, пенсіонерів, ветеринарів війни та праці) з урахуванням рекомендації медико-соціальної експортної комісії та індивідуальних програм реабілітації, а також вживання додаткових заходів щодо безпеки праці, які відповідають специфічним особливостям зазначених категорій працівників. Робоче місце інваліда.

Тема 16. Індивідуальні та колективні трудові спори

Лекція 2 год, семінарське заняття 1 год., самостійна робота 5 год

Поняття і види трудових спорів. Класифікація трудових спорів. Причини виникнення трудових спорів. Органи, що розглядають трудові спори. Принципи розгляду трудових спорів. Підвідомчість трудових спорів. Індивідуальні трудові спори та їх види. Органи з розгляду індивідуальних трудових спорів. Комісія з трудових спорів (КТС): порядок створення, компетенція. Порядок і строки розгляду індивідуального трудового спору в КТС. Винесення рішення та його виконання.

Розгляд трудових спорів у судовому порядку. Компетенція районного (міського) суду. Трудові спори, що підлягають безпосередньому розгляду в районних (міських) судах.

Строки звернення і строки вирішення трудових спорів. Позовна давність у трудовому праві. Обчислення строків, передбачених КЗпП.

Колективні трудові спори. Поняття колективних трудових спорів та їх класифікація. Причини виникнення колективних трудових спорів.

Органи з розв'язання колективних трудових спорів. Примирні комісії. Трудовий арбітраж. Незалежний посередник. Національна служба посередництва і примирення. Страйк як крайній засіб вирішення колективних трудових спорів. Правові наслідки законного і незаконного страйку.

Тема 17. Нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю

Лекція 1 год, семінарське заняття 1 год., самостійна робота 6 год

Поняття нагляду і контролю за додержанням законодавства про працю як гарантія трудових прав працівників. Державні органи, що здійснюють нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю, їх правовий статус. Відповідальність за порушення законодавства про працю.

Тема 18. Міжнародно-правове регулювання праці

Лекція 1 год, семінарське заняття 1 год., самостійна робота 6 год

Поняття та принципи міжнародно-правового регулювання праці. Суб'єкти міжнародно-правового регулювання праці. Міжнародна організація праці (МОП), її структура, основні напрями діяльності. Щорічні конференції МОП. Міжнародне бюро праці, його комітети та основні завдання. Форми правових актів, що приймаються МОП. Порядок прийняття Конвенцій та Рекомендацій. Ратифікація Конвенцій державами — членами МОП. Сфера застосування Конвенцій МОП. Входження України до складу Міжнародної організації праці. Двосторонні договори України про працю і соціальний захист працівників. Праця громадян України за кордоном. Трудові права іноземців в Україні. Відшкодування заподіяної шкоди працівникові за міжнародним договором. Міжнародні норми в регулюванні трудових правовідносин та їх застосування в Україні.

Модульний контроль.

5. Індивідуальні завдання

Навчальним планом не передбачено

6. Методи навчання

Лекції, семінарські заняття, практична робота

Сторінка курсу на платформі Mentor (персональна навчальна система)	На сайті НАУ розміщено курс «Трудове право», який включає: лекції, практичні завдання, ситуаційні завдання, презентації, рекомендовану література та законодавство. https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=3776
---	--

7. Методи контролю

Під час вивчення дисципліни застосовується поточний, модульний та підсумковий контроль.

Поточний контроль проводиться для оцінювання рівня навчальних досягнень під час семінарських, практичних занять та якості виконання індивідуальної і самостійної роботи та передбачає перевірку рівня засвоєння знань, умінь і навичок студентом з кожного окремого модуля навчальної дисципліни.

Поточний контроль — проведення семінарських занять, відпрацювання академічних заборгованостей.

Поточний контроль під час проведення семінарських занять передбачає перевірку рівня засвоєння знань, умінь і навичок студентом з кожного окремого навчального (змістового) модуля навчальної дисципліни та їх корекцію. Прозорість оцінювання рівня знань студентів забезпечується чіткими критеріями.

Модульний контроль – визначає якість виконаної студентом навчальної роботи з певного навчального (змістового) модуля та оцінюється за сукупними підсумками поточної успішності, включаючи виконану індивідуальну, самостійну та модульну контрольну роботу.

Підсумковий контроль – виставляється як сума балів з усіх модулів навчальної дисципліни та обраховується, як правило, як середнє арифметичне складових модулів.

По закінченню вивчення навчальної дисципліни студент складає семестровий екзамен

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Робота на лекціях	0...1	5	0...5
Виконання і захист лабораторних (практичних) робіт	0...4	4	0...16
Модульний контроль	0...10	1	0...10
Змістовний модуль 2			
Робота на лекціях	0...1	11	0...11
Виконання і захист лабораторних (практичних) робіт	0...4	8	0...32
Модульний контроль	0...26	1	0...26
Усього за семестр			0...100

Білет для іспиту складається з 2 теоретичних питань, тестових завдань і 1 практичного завдання (30 б+30 б+10 б+30 б)=100 балів...

Під час складання семестрового *іспиту* здобувач має можливість отримати максимум 100 балів.

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Відповідно до п. 3.2. Положення про рейтингове оцінювання досягнень студентів у Національному аерокосмічному університеті ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» студенту можуть призначатися бали за інші активності, пов'язані з навчальною дисципліною, які нараховуються та можуть бути враховані у загальній оцінці за семестр. Бали зокрема можуть призначатися за такі активності, пов'язані з навчальною дисципліною, як:

- участь у науковому комунікативному заході (конференції, семінарі, круглому столі тощо) із написанням тез наукової доповіді за предметом навчальної дисципліни (20 балів);

- участь у другому турі Всеукраїнської олімпіади відповідного напрямку (20 балів);

- участь (прослуховування) не менше у 5 вебінарах, пов'язаних з навчальною дисципліною (3-15 балів);
- участь у тренінгу, пов'язаному з навчальною дисципліною (15 балів);
- проходження он-лайн курсу, пов'язаного з навчальною дисципліною (20 балів);
- участь та отриманні рейтингового місця у тематично пов'язаному із предметом навчальної дисципліни студентському конкурсі (30 балів);
- розробка та створення дидактичного матеріалу за тематикою предмету навчальної дисципліни (15 балів) (підтвердження - дидактичний матеріал);
- проведення правоосвітнього заходу із учнями шкіл та інших навчальних закладів за тематикою навчальної дисципліни (20 балів);
- написання реферату /презентації, доповіді (5 балів);
- участь у не менше заходах, що проводяться студентськими професійними об'єднаннями за спеціальністю (5-15 балів);
- інші активності, пов'язані з навчальною дисципліною, за попереднім погодженням із науково-педагогічним працівником, який викладає навчальну дисципліну.

Семестровий контроль (іспит/залік) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту/заліку. Під час складання семестрового іспиту/заліку студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту складається з тестового завдання (10 балів), двох теоретичних питань (60 балів) і одного практичного (30 балів)

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

9. Політика навчального курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків. Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущенні завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання. Студенти, які станом

на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Дотримання вимог академічної доброчесності студентами під час вивчення навчальної дисципліни. Під час вивчення навчальної дисципліни студенти мають дотримуватися загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки, вимог академічної доброчесності, передбачених «Положенням про академічну доброчесність Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/assets/files/polozhennya/polozhennya-pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>). Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. При виконанні індивідуальної самостійної роботи до захисту допускаються реферати, які містять не менше 60 % оригінального тексту при перевірці на плагіат, есе – 70 %

Вирішення конфліктів. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, а також правила етичної поведінки регламентуються «Кодексом етичної поведінки в Національному аерокосмічному університеті ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/ua/university/normativna-baza/ustanovchi-dokumenti/kodeks-etichnoi-povedinki/>).

10. Методичне забезпечення

1. Опорний конспект лекцій
2. Правознавство [Текст]: практикум / С.Ф. Гуцу, А.О. Гордеюк, Д.М. Гатило, М.Ж. Мкртчян. – Х.: Нац. аерокосм. ун-т ім. М.Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т», 2013. – 76 с.
3. Навчально-методичний забезпечення дисципліни (НМКД); https://library.khai.edu/catalog?clear_all_params=0&mode=DocBibRecord&lang=ukr&caller_mode=BookList&themes_basket=&http_themes_basket=1235&ext=no&theme_path=0&author_fld=&docname_fld=&docname_cond=1&year_fld1=&year_fld2=&udc_fld=&isbn_fld=&lang_list=0&pubplace_fld=&publisher_fld=&bbc_fld=&issn_fld=&annotation_fld=&volume_fld=&part_fld=&responsibility_fld=&theme_cond=all_theme&littype_list=0&theme_list=0&disciplinesearch=yes&discipline_list=1235&tpage=1&step=20&faculty_list=0&department_list=37&speciality_list=0&knmz_doctype_list=39&speciality_knmz_list=0&syllabus_list=0&knowledgearea_list=27517&qualificationlevel_list=27469&initiator_mode=KNMZ&full_searchfld=&ecopy=0&combiningAND=1&is_ttp=0&print_basket=%2C&docid=510539947&doctoselect=0&doctoselect=0

11. Рекомендована література

Базова

1. Кодекс законів про працю, затверджений Законом № 322-VIII від 10 грудня 1971 р. (із змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
2. Про охорону праці: Закон України від 14 жовтня 1992 р. (із змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>
3. Про оплату праці: Закон України від 24 березня 1995 р. (із змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр>
4. Про відпустки: Закон України від 15 листопада 1996 р. (із змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/504/96-вр>
5. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності: Закон України від 15 вересня 1999 р. (із змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1045-14>
6. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 21 березня 1991 р. (із змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/875-12>
7. Про колективні договори і угоди: Закон України від 1 липня 1993 р. (із змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3356-12>
8. Про зайнятість населення: Закон України від 5 липня 2012 р. (із змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>
9. Трудове право України : підручник / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; [С. М. Бортник, К. Ю. Мельник, Л. В. Могілевський та ін.]. – Харків, 2019. – 408 с
10. Трудове право : підручник / [О. М. Ярошенко, С. М. Прилипко, А.М. Слюсар та ін.] ; за заг. ред. О.М. Ярошенка. – 3-тє вид., перероб. і допов. – Харків : Право, 2019. – 544 с.
11. Трудове право та право соціального забезпечення : навч. посіб. для підгот. до іспиту / О. М. Ярошенко, О. Г. Середа, О. Є. Луценко. – Харків : Право, 2021. – 258 с.
12. Стратегічний коментар Кодексу законів про працю України. Постатейний аналіз недоліків КЗпП України (Трудового кодексу): станом на 01.07.2021 р. / Віталій Мосейчук. – Харків : Право, 2021. – 208 с. – (Серія «Проблеми українського законодавства»).

Допоміжна

1. Гуцу С. Ф. Упровадження штучного інтелекту в трудові відносини: перспективи правового регулювання // ВІСНИК НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. Випуск 2 (50). 2021. – С. 87-92.

2. S. Gutsu, M. Mkrtchyan, A. Strielkina Social and Legal Aspects of the Transition to Industry 4.0 // Integrated Computer Technologies in Mechanical Engineering – 2020.
3. Гуцу С.Ф. Вплив індустрії 4.0 на трудові відносини та ринок праці: міжнародний досвід для України // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО. Випуск 61 том 1. 2020. – С.101-105.
4. Захист трудових прав працівників при припиненні трудових правовідносин (у тому числі при банкрутстві) : монографія / Е. В. Бабенко. - Харків. - Панов, 2019. - 400 с.
5. Правові засади захисту трудових прав працівників : навч. посіб. / В. Я. Бурак ; М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. - Київ. - Істина, 2013. - 186 с.
6. Концепція оптимізації співвідношення індивідуальних та колективних форм захисту трудових прав працівників : монографія / В. І. Журавель ; М-во освіти і науки України, Міжрегіон. акад. упр. персоналом. - Харків. - Константа, 2017. - 442 с.

12. Інформаційні ресурси

1. www.rada.gov.ua - офіційний сайт Верховної Ради України.
2. www.kmu.gov.ua -офіційний сайт Кабінету Міністрів України.
3. <https://www.dcz.gov.ua/>. – офіційний сайт Державної служби зайнятості
4. <https://www.msp.gov.ua/> - офіційний сайт Міністерства соціальної політики України
5. <http://www.president.gov.ua/>. - Президент України: офіційне інтернет-представництво.
6. www.library.ukma.kiev.ua - електронний каталог наукової бібліотеки НаУКМА.